

**«ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ»
КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЕМЕС АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМ
Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультеті
Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық кафедрасы**

ПӘННІҢ ОҚУ ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕНІ
КУа1 1101 Казак тілі (Грамматика, жазылым)

Семестр – 1, 2
Кредит саны – 9
Сағат саны – 6

Алматы 2024

СИЛЛАБУС
2024-2025 оқу жылының күзгі семестрі
«Қазақ тілі» білім беру бағдарламасы

Пәннің ID және атауы	Білім алушының өзіндік жұмысы (БӨЖ)	Кредиттер саны			Кредиттердің жалпы саны	Оқытушының жетекшілігімен білім алушының өзіндік жұмысы (ОБӨЖ)
		Дәрістер (Д)	Семинар сабақтар (СС)	Зерт. сабақтар (ЗС)		
87897 Қазақ тілі	5	-	6	-	9	6
ПӘН ТУРАЛЫ АКАДЕМИЯЛЫҚ АҚПАРАТ						
Оқыту түрі	Циклы, компоненті	Дәріс түрлері	Семинар сабақтарының түрлері		Қорытынды бақылаудың түрі мен платформасы	
офлайн	ОК	-	практикалық		ауызша емтихан	
Дәріскер (лер)	Р.Т. Наралиева					
e-mail:	rachila-46@mail.ru					
Телефоны:	87078251363					
Ассистент (тер)						
e-mail:						
Телефоны:						
ПӘННІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯСЫ						
Пәннің мақсаты	Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН)*				ОН кол жеткізу индикаторлары (ЖИ)	
Қандас тыңдаушыларды Қазақстан Республикасының Жоғарғы оқу орындарына оқуға түсу үшін қазақ тілі пәні бойынша ұлттық бірыңғай тест сынағын тапсыруға дайындау.	ОН 1. Тіл дыбыстарын оқытуда қазақ тілінде сауатты жазуға дағдыландыру, лексикалық сөздік қорын дамыта отырып сөйлеу дағдысын қалыптастыру;				ЖИ 1.1 Грамматикалық талдау дағдысын дамыта отырып, сауатты әрі көркем жаза алады	
	ОН 2. Мәтінмен жұмыс жасай білуге дағдыландыру, мәтінге сұрақ қоя білуді үйрету, мәтіннен негізгі идеяны таба білу, мәтінге сүйеніп диалог құрастыра білуге дағдыландыру, мәтіннен түсінгеніне сүйеніп, ой қорыта білуге дағдыландыру;				ЖИ 1.2 Білім алушы бойындағы шығармашылық қабілеттерді ашып және оны дамыта алады	
	ОН 3. Қазақ тілінің дыбыстық ерекшелігін жүйелі түрде буынға ұластырып, одан орфография мен орфоэпия заңдылықтарының қағидаларын меңгеру, оқу және қажет болған жағдайда ресми-іскери қарым-қатынаста сөйлесе білуге, оған тән ерекшеліктерді жүйелі түрде қабылдай алуға, түсінуге қабілетті болады.				ЖИ 2.1 Мәтін бойынша жеңіл және күрделі сұрақтар құрастыра алады, мәтіннен алған жаңа ақпаратты сұрыптай алады	
	ОН 4. Қарым-қатынас жағдайына сәйкес ақпарат сұрауға және хабарлауға, қатысушылардың іс-әрекеттеріне баға				ЖИ 2.2 Түрлі тапсырмаларды орындауда қолдана алады, мәтін идеясын өмірмен байланыстыра алады, рефлексия жасап ой қорыта алады.	
					ЖИ 3.1 Теориялық ережелерді мәтін мазмұнынан екшей отырып, жинақтау, түсіндіру, нәтижені сұрыптау үдерістерін жүзеге асыра алады	
					ЖИ 3.2 Оқу барысында нақты шешімдер қабылдай білу, презентациялар жасап, ой түйіндеуге қабілетті бола алады	
					ЖИ 4.1 Мәтіннің әрбір бөліктерін, қорытындысын	

	беруге, таным мен қарым-қатынас жағдайында әңгімелескен адамға әсер ету құралы ретінде ақпаратты пайдалану;	сипаттап бере алады, бөліктерге бөліп тұжырымдай алады ЖИ 4.2 Түрлі дереккөздерді пайдалана отырып, әңгімелескен адамды дәлелдер арқылы сендіре алады ЖИ 4.3 Сөйлеу барысында сөйлеушінің мақсатын анықтай алады және прагматикалық талдау жасай алады
Пререквизиттер	-	
Постреквизиттер	Қазақ тілі мен әдебиет пәндері	
Оқу ресурстары	<p>Оқу әдебиеттері:</p> <p>Негізгі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қадырқұлов Қ.Ш., Қазақ тілін оқыту әдістемесі. Алматы «Қазақ университеті», 2018 2. Наралиева Р.Т., Тойғанбекова М.Ш. Сұлтанова Б.М., Оқу сауаттылығы. Алматы «Қазақ университеті», 2019 3. Тастемірова Г.А., Ибраимова Ж.Т. Т22 Қазақ тілі: оқнық, үйренейік, ізденейік. Оңд., толық. 2-бас.: оқу құралы. Алматы «Қазақ университеті», 2021 4. Наралиева Р.Т., Оқу сауаттылығы: оқу құралы. Алматы «Қазақ университеті», 2020.-114 5. Наралиева Р.Т., Тойғанбекова М.Ш. Идирисова. Оқу сауаттылығы. Алматы «Қазақ университеті», 2017.-162б 6. Наралиева Р.Т., Тастемірова Г.А., Тілеужанова Г.Т. Қазақ тілі: оқу әдістемелік құралы. Алматы «Қазақ университеті», 2021.-125б <p>Қосымша:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұбанов Қ., Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер, Алматы - 2010 2. Томанов М., Тіл тарихы туралы зерттеулер, Алматы - 2002 3. Х.М. Кәрім Диалектология мен қазақ әдеби тіл тарихы мәселелері, Алматы - 2001 <p>Интернет-ресурстар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kz.testing.kz 2. https://ziatker.kz/docx/oqu_sayattylygy_boiynsa_test_suraqtary_27263.html 3. https://testcenter.kz/upload/iblock/d2d/o_u-sauattyly_y.pdf 4. https://Guesl_KazNU_AccessKazNU12 	
Пәннің академиялық саясаты	<p>Пәннің академиялық саясаты әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың <u>Академиялық саясатымен және академиялық адалдық Саясатымен</u> айқындалады.</p> <p>Құжаттар Univer ИЖ басты бетінде қолжетімді.</p> <p>Ғылым мен білімнің интеграциясы. Студенттердің, магистранттардың және докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмысы – бұл оқу үдерісінің тереңдетілуі. Ол тікелей кафедраларда, зертханаларда, университеттің ғылыми және жобалау бөлімшелерінде, студенттік ғылыми-техникалық бірлестіктерінде ұйымдастырылады. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім алушылардың өзіндік жұмысы заманауи ғылыми-зерттеу және ақпараттық технологияларды қолдана отырып, жаңа білім алу негізінде зерттеу дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған. Зерттеу университетінің оқытушысы ғылыми-зерттеу қызметінің нәтижелерін дәрістер мен семинарлық (практикалық) сабақтар, зертханалық сабақтар тақырыбында, силлабустарда көрініс табатын және оқу сабақтары мен тапсырмалар тақырыптарының өзектілігіне жауап беретін ОБОЗ, БӨЗ тапсырмаларына біріктіреді.</p> <p>Сабаққа қатысуы. Әр тапсырманың мерзімі пән мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі.</p> <p>Академиялық адалдық. Практикалық/зертханалық сабақтар, БӨЖ білім алушының дербестігін, сыни ойлауын, шығармашылығын дамытады. Плагиат, жалғандық, шпаргалка пайдалану, тапсырмаларды орындаудың барлық кезеңдерінде көшіруге жол берілмейді. Теориялық оқыту кезеңінде және емтихандарда академиялық адалдықты сақтау негізгі саясаттардан басқа «<u>Қорытынды бақылауды жүргізу Ережелері</u>», «<u>Ағымдағы оқу жылының күзгі/көктемгі семестрінің қорытынды бақылауын жүргізуге арналған Нұсқаулықтары</u>», «<u>Білім алушылардың тестілік құжаттарының көшіріліп алынуын тексеру</u></p>	

туралы Ережесі» тәрізді құжаттармен регламенттеледі.

Инклюзивті білім берудің негізгі принциптері. Университеттің білім беру ортасы гендерлік, нәсілдік/этникалық тегіне, діни сенімдеріне, әлеуметтік-экономикалық мәртебесіне, студенттің физикалық денсаулығына және т.б. қарамастан, оқытушы тарапынан барлық білім алушыларға және білім алушылардың бір-біріне әрқашан қолдау мен тең қарым-қатынас болатын қауіпсіз орын ретінде ойластырылған. Барлық адамдар құрдастары мен курстастарының қолдауы мен достығына мұқтаж. Барлық студенттер үшін жетістікке жету, мүмкін емес нәрселерден гөрі не істей алатындығы болып табылады. Өртүрлілік өмірдің барлық жақтарын күшейтеді.

Барлық білім алушылар, әсіресе мүмкіндігі шектеулі жандар, телефон 87078251363 gachila-46@mail.ru кеңестік көмек ала алады.

МООС интеграциясы (massive openonline course). МООС-тың пәнге интеграциялануы жағдайында барлық білім алушылар МООС-қа тіркелуі қажет. МООС модульдерінің оту мерзімі пәнді оқу кестесіне сәйкес қатаң сақталуы керек.

Назар салыңыз! Әр тапсырманың мерзімі пәннің мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген, сондай-ақ МООС-та көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі.

БІЛІМ БЕРУ, БІЛІМ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Оқу жетістіктерін есептеудің балдық-рейтингтік әрпітік бағалау жүйесі				Бағалау әдістері	
Баға	Баллдардың сандық баламасы	% мәндігі баллдар	Дәстүрлі жүйелігі баға	Критериялы бағалау – айқын әзірленген критерийлер негізінде оқытудың нақты қол жеткізілген нәтижелерін оқытудан күтілетін нәтижелерімен ара салмақтық процесі. Формативті және жиынтық бағалауға негізделген.	
A	4,0	95-100	Өте жақсы	Формативті бағалау – күнделікті оқу қызметі барысында жүргізілетін бағалау түрі. Ағымдағы көрсеткіш болып табылады. Білім алушы мен оқытушы арасындағы жедел өзара байланысты қамтамасыз етеді. Білім алушының мүмкіндіктерін айқындауға, қиындықтарды анықтауға, ең жақсы нәтижелерге қол жеткізуге көмектесуге, оқытушының білім беру процесін уақтылы түзетуге мүмкіндік береді. Дәрістер, семинарлар, практикалық сабақтар (пікірталастар, викториналар, жарысөздер, дөңгелек үстелдер, зертханалық жұмыстар және т.б.) кезінде тапсырмалардың орындалуы, аудиториядағы жұмыс белсенділігі бағаланады. Алынған білім мен құзыреттілік бағаланады.	
A-	3,67	90-94			
B+	3,33	85-89	Жақсы	Жиынтық бағалау – пән бағдарламасына сәйкес бөлімді зерделеу аяқталғаннан кейін жүргізілетін бағалау түрі. БОЖ орындаған кезде семестр ішінде 3-4 рет өткізіледі. Бұл оқытудан күтілетін нәтижелерін игеруді дескрипторлармен арақатынаста бағалау. Белгілі бір кезеңдегі пәнді меңгеру деңгейін анықтауға және тіркеуге мүмкіндік береді. Оқу нәтижелері бағаланады.	
B	3,0	80-84	Қанағаттанарлық		
B-	2,67	75-79		Практикалық сабақтардағы белсенділік	5
C+	2,33	70-74		Практикалық сабақтарда жұмыс істеуі	20
C	2,0	65-69		Өзіндік жұмысы	25
C-	1,67	60-64		Жобалық және шығармашылық қызметі	10
D+	1,33	55-59		Қорытынды бақылау (емтихан)	40
D	1,0	50-54		ЖИЫНТЫҒЫ	100
FX	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз		
F	0	0-24			

Оқу курсының мазмұнын іске асыру күнтізбесі (кестесі). Оқытудың және білім берудің әдістері.

Аптасы	Тақырып атауы	Сағат саны	Макс. балл
МОДУЛЬ I Қазақ тілінің фонетикалық жүйесі.			
1	Д 1. - СС 1. Кіріспе. Қазақ тілі пәні туралы түсінік. Қазақ тілінің зерттеу нысаны. Тілдік бағдар: Фонетика. Қазақ тілінің фонетикалық жүйесі: Дауысты дыбыстардың құрамы, төл сөздердегі дауыстылар мен дифтонг дауыстылар. Дауыс, дыбыс, үн сөздерінің мәні. Дауыссыздардың құрамы. Үн мен салдырға қатысты дауыссыздардың түрленуі. ЗС 1. -	6	5
2	Д 2. - СС 2. Мәтіннің құрылымы. Тілдік бағдар: Ықпал және оның түрлері. Ықпалға қатысты ережеден тыс құбылыстар. Буын және буын түрлеріне тән дәстүрлі қағидалар. Буын түрлерінің сөз құрамындағы орны. ЗС 2. - ОБОЖ I-Кенес беру БОЖ I	6	6

3	<p>Д3. - СС 3. Мәтіннің түрлері. Өңгімелеу, сипаттау, пайымдау. Тілдік бағдар: Тасымал, сөздерді тасымалдау ережесі. Тасымал ережесіне қайшы қолданыстар. ЗС 3. - БӨЖ 1. Сауаттылықтарын арттыруға арналған мәтіндер. (Тест алу)</p>	6	6	20
4	<p>Д4. - СС 4. Мәтіннің тақырыбы. Мәтіндегі тірек сөздер. Тілдік бағдар: Лексика. Қазақ тілінің сөздік құрамы. Сөздердің мағыналық түрленуі. Сөздердің тура және ауыспалы мағынасы. Антонимдік, синонимдік, омонимдік мағыналар. Көп мағыналық пен ауыспалы мағыналарға ортақ белгілер. ЗС 4. - ОБӨЖ 2-Кенес беру БӨЖ 2</p>	6	6	
5	<p>Д5. - СС 5. Мәтіннің негізгі ойы туралы жалпы сипат. Негізгі ойды түсіндіру тәсілдері. Тілдік бағдар: Лексика: Сөздердің құрылымдық түрленуі. Түбір сөз бен туынды түбір. ЗС 5. - БӨЖ 2. Сөздердің құрылымдық түрленуі (Жазбаша жұмыс)</p>	6	6	20
МОДУЛЬ 2 Лексика. Қазақ тілінің сөздік құрамы.				
6	<p>Д6. - СС 6. Мәтіндегі ой бөліктері. Тілдік бағдар: Қос сөздер мен біріккен сөздер. Олардың жасалу жолдары. Тіркес сөздердің құрамдық сыңарлары. Қысқарған сөздердің жаңа үлгілері. Сөздерді ықшамдаудағы шарттылық. Сөздердің құрылымдық түрленуі мен сөзжасам құбылыстарының варианттылығы. ЗС 6. - ОБӨЖ 3- Кенес беру БӨЖ 3</p>	6	6	
7	<p>Д7. - СС 7. Оқылым. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану. Тілдік бағдар: Сөздердің қолданылу аясына қарай түрленуі. Көнерген сөздер. Жаңа сөздер мен жаңа сөз қолданыстар. Сөздердің көнеру кезеңі мен қайта жаңғыру құбылыстары. ЗС 7. - БӨЖ 3. Қос сөздер мен біріккен сөздер (реферат)</p>	6	5	20
Аралық бақылау 1.				100
8	<p>Д8. - СС 8. Айтылым, жазылым стратегиялары. Тілдік бағдар: Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі. Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау. Оқу сауаттылығына арналған мәтіндер. Әр мәтіннің соңынан берілген тест тапсырмаларын орындау. ЗС 8. -</p>	6	5	
9	<p>Д9. - СС 9. Тыңдалым стратегиялары. Тілдік бағдар: Термин сөздердің жаңа сөз қолданыстардан айырмашылығы. Терминдердің мағыналық тарылуы. Жалпы қолданыстағы сөздерге тән басты шарттар. ЗС 9. -</p>	6	5	
10	<p>Д10. - СС 10. Стиль туралы мағлұмат. Ауызекі сөйлеу стилі. Мақал мен тұрақты сөз тіркестеріне тән басты белгілер. Мақал мен қанатты сөздердің айырмашылығы. Тұрақты сөз тіркесін қолданудағы тұрақсыздық. ЗС 10. -</p>	6	5	
МОДУЛЬ 3. Стиль туралы мағлұмат.				
11	<p>Д11. - СС 11. Ресми іс-қағаздар стилі. Мәтіннің жанрлық ерекшелігі. Мақал мен тұрақты сөз тіркестеріне тән басты белгілер. Мақал мен қанатты сөздердің айырмашылығы. Тұрақты сөз тіркесін қолданудағы тұрақсыздық. ЗС 11. - ОБӨЖ 4-Кенес беру БӨЖ 4</p>	6	5	20

Д 12. - СС 12. Публицистикалық стиль: Үндестік занына бағынбайтын жұрнақтар. Кейбір жұрнақтардың мағыналық тұлғалануы. Ғылыми стиль: Зат есім. Зат есімнің мағыналық, құрылымдық және құбылыстық түрленуі. Зат есімнің жалғаулары. Тәуелдік жалғау мен септік жалғаудың ортақ белгілері. Тәуелді септеудегі ережеден тыс ерекшеліктер. Зат есімнің жіктелуі. Зат есімнің жіктелуіндегі шектеулік. Көптік жалғауы. Көптік мән тұлғасындағы зат есімдер. Ресми іс-қағаздар стилі. Мәтіннің жанрлық ерекшелігі. ЗС 12. - БӨЖ 4. Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі (реферат)		5	
Д 13. - СС 13. Морфология. Сөз таптары. Қосымша түрлері. Сөздерді таптастырудағы ұстанымдар. Сөз таптарының құрамына кірмейтін сөздер. ЗС 13. - ОБӨЖ 5- Кеңес беру БӨЖ 5	6	5	
Д 14. - СС 14. Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуы: Тілдердің құрылымдық ұқсастықтары мен айырмашылықтарына қарай жіктелуі. ЗС 14. - БӨЖ 5. Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуы. (Тапсырмамен жұмыс)	6	5	20
Д 15. - СС 15. Морфологияның түрлері туралы түсінік. ЗС 15. - ОБӨЖ 6-Емтиханға кеңес беру.	6	5	
ық бақылау 2			100
тынды бақылау (емтихан)			100
шін жиынтығы			100

Декан _____

Сартаев С.А.

Оқыту және білім беру саясаты бойынша

Академиялық комитетінің төрағасы _____

Ибраимова Ж.Т.

Кафедра меңгерушісі _____

Тәуекелов Н.Б.

Дәріскер _____

Наралиева Р.Т.

ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ
ОҚУ НӘТИЖЕЛЕРІН БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙДЕРІ
«Қазақ тілі» пәні бойынша БӨЖ тапсырмасы (АБ 100%-ның 30%)

Критерий	«Өте жақсы» 20-25 %	«Жақсы» 15-20%	«Қанағаттанарлық» 10-15%	«Қанағаттанарлықсыз» 0-10%
Сауаттылықтарын арттыруға арналған мәтіндер.	Сауаттылықтарын арттыруға арналған мәтіндер туралы теорияларды, тұжырымдамаларды терең түсіну.	Сауаттылықтарын арттыруға арналған мәтіндер туралы теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі.	Сауаттылықтарын арттыруға арналған мәтіндер туралы теориялары мен тұжырымдамаларын шектеулі түсінуі.	Сауаттылықтарын арттыруға арналған мәтіндер туралы теорияларды, тұжырымдамаларды үстірт түсіну/түсінбеушіліктің жоқтығы.
Сөздердің құрылымдық түрленуі	Сөздердің құрылымдық түрленуінің негізгі ұтымдарының Қазақстан мәнмәтінімен сауатты арақатынасы.	Сөздердің құрылымдық түрленуі тұжырымдамаларының Қазақстан мәнмәтінімен байланысы бар.	Сөздердің құрылымдық түрленуі тұжырымдамаларының Қазақстан мәнмәтінімен шектеулі байланысы. Эмпирикалық зерттеулердің дәлелдерін шектеулі қолдану.	Сөздердің құрылымдық түрленуі тұжырымдамаларының Қазақстан мәнмәтінімен байланысы шамалы немесе жоқ. Эмпирикалық зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбайды.
Қос сөздер мен біріккен сөздер.	Қос сөздер мен біріккен сөздер де сынамалы зерттеу нәтижелерін (сұхбат немесе сауалнама) өте жақсы пайдалану.	Қос сөздер мен біріккен сөздер де сынамалы зерттеу нәтижелерін (сұхбат немесе сауалнама) жақсы пайдалану.	Қос сөздер мен біріккен сөздер де сынамалы зерттеу нәтижелерін (сұхбат немесе сауалнама) қанағаттанарлықтай пайдалану.	Қос сөздер мен біріккен сөздер де сынамалы зерттеу нәтижелерін (сұхбат немесе сауалнама) нашар пайдалану.
Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі.	Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі /немесе практикалық ұсынымдар мен ұсыныстар ұсынады.	Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі /немесе практикалық ұсынымдарды және ұсыныстарды ұсынады	Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз.	Диалект сөздер мен кәсіби сөздердің қолданылу аясының шектеулігі ұсынымдар аз немесе мүлдем жоқ немесе өте төмен сападағы ұсынымдар.
Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуы	Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуы аясында шектеулігі /немесе практикалық ұсынымдар мен ұсыныстар ұсынады.	Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуы аясында шектеулігі /немесе практикалық ұсынымдарды және ұсыныстарды ұсынады	Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуы аясының шектеулігі Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз.	Тілдердің морфологиялық-типологиялық топтастырылуының қолданылу аясының шектеулігі ұсынымдар аз немесе мүлдем жоқ немесе өте төмен сападағы ұсынымдар.

Пәннің оқу-әдістемелік кешенін жасаған: аға оқытушы Р.Т. Наралиева

Оқу жоспарына сәйкес әзірленді.

ЖОО-ға дейінгі дайындық кафедрасының мәжілісінде қарастырылған және ұсынылған.

« 28 » 08. 2024 ж. Хаттама № 1

Кафедра меңгерушісі Н.Б.Тәуекелов Н.Б.Тәуекелов

